

General-pukovnik
ILIJA RADAKOVIĆ

TITOVA MISAO U STRATEGIJI ORUŽANE BORBE

Jedinstvo Titove misli i praktične djelatnosti u punoj mjeri se izrazilo i u strategiji oružane borbe. Naša savremena koncepcija opštenarodne odbrane, koja potpuno odražava njegove suštinske ideje i savremene poglede na vođenje rata i oružane borbe, u stvari je, kako i sam drug Tito kaže, stvaralačka primjena iskustava narodnooslobodilačkog rata u skladu sa savremenim uslovima.

Titova osnovna strategijska misao čini kontinuiranom nit svih faza narodnooslobodilačkog rata i svih perioda poslijeratnog razvoja naših oružanih snaga. Ona je uvijek na najbolji način odražavala društveno-istorijske uslove i potrebe trenutka, osvjetljavala puteve praksi i u njoj dijalektički nalazila podsticaje za nove produbljenije spoznaje. Da bi se dokazala ova tvrdnja, nisu potrebne podrobnije analize. Dovoljan je i letimičan pogled na naš razvojni put pa da se uoči postojanost i čvrstina Titove strategijske misli, koja je, baš zbog toga što je uvijek odražavala društveno-istorijske procese i promjene, dobila univerzalnije značenje.

Titov pogled na oružanu borbu kao na sredstvo opšte revolucionarne strategije izvire iz njegove sposobnosti da kao strateg u procjeni društveno-istorijskih okolnosti, u čijim se okvirima razrešavaju društveni sukobi, jednostavnim postupkom, kombinuje sve relevantne elemente i či-

nioce. Sposobnost dijalektičke analize i sinteze omogućila mu je da rat sagleda kao kompleksnu društvenu pojavu koja se ispoljava u znatno širim razmjerama nego što je oružana borba. Otuda se njegova strategijska misao u najširem smislu izražava u vještini upravljanja društvenim sukobima u svim domenima ljudske djelatnosti. To strategijsku misao čini sveobuhvatnijom, izvlači je iz uskih tradicionalnih okvira usko omeđene vojne oblasti, jer se ona proteže na sve društvene aktivnosti. To je, ukratko, domen i sadržina Titove opšte revolucionarne strategije — strategije opštenarodne odbrane, pri čemu je strategija oružane borbe samo jedno od njenih sredstava.

Oružana borba bila je i ostala glavno sredstvo u Titovoj strategiji opštenarodne odbrane, čije su osnovne konture izražene još u strategiji narodnooslobodilačkog rata. Narodnooslobodilački rat bio je glavno sredstvo revolucionarne politike Komunističke partije Jugoslavije, a vojna strategija narodnooslobodilačkog rata glavno, ali ne i jedino sredstvo Titove revolucionarne strategije. Služeći se političkim, ekonomskim, psihološkim i diplomatskim sredstvima borbe, i kombinujući ih sa vojnim sredstvima, Tito se ni u jednom trenutku nije dvoumio oko toga da li oružana borba treba da bude dominantan vid i okosnica cjelokupne borbe i otpora naroda i narodnosti Jugoslavije.

Orijentacija na oružanu borbu u uslovima okupacije bivše Jugoslavije, danas, kako kaže drug Kardelj, »izgleda kao nešto samo po sebi razumljivo. Međutim, 1941. godine to uopšte nije bilo, samo po sebi razumljivo«.* Zagovornici primjene samo sredstava političke borbe, uz eventualnu kombinaciju s diverzijama i sabotажama, nisu se nalazili jedino u krugovima demokratskih snaga i lijeve inteligencije, već je takvu strategiju zagovarao i jedan dio komunisti. Imajući to na umu, drug Bakarić je jednom prilikom rekao: »Titova parola općenarodnog ustanka bila je spasonosna, jer bez nje i njenog ostvarenja i pobjede nas bi

* E. Kardelj: *Tito na istorijskim raskršćima*, Narodna armija, 25. maja 1972. godine.

očekivao ponovni poraz. Ta će se tvrdnja mnogima učiniti čudnom, jer smo mi svi toliko prožeti svim detaljima ustanka da nam sve izgleda potpuno prirodnim i logičnim. Ali, nije uvijek bilo baš tako. . . Velika je većina nas, tada mlađih ili mlađih komunista smatrala da to znači sabotazu, slične vrste otpora, pa i partizanske vojne akcije. Naša razmišljanja nisu išla mnogo dalje. Ovo nam se činilo mogućim, izvedivim, pa i relativno dostativnim. Međutim, Tito je drugačije mislio. Već 4. srpnja 1941. godine predložio je CK KPJ općenarodni ustanak, što je ovaj usvojio i pozvao narode Jugoslavije da ustanu i izbace okupatora. Nama se mnogima učinilo u prvi mah da je to pitanje samo mogućnosti i izvedivosti općeg ustanka u tom momentu i ne mnogo više. Trebalo nam je nešto vremena da shvatimo principijelnu razliku tih stavova. U toj razlici bitnu ulogu ne igra količina općeg ustanka, nego kurs na ustanak i ostvarivanje tog kursa. Takozvani pokreti otpora, pa i sam partizanski rat, razumije se, ukoliko nije samo oblik u kojem raste ustanak — po svojoj suštini su pomoćna sredstva u toku jednog rata. Bitka se njima ne dobiva nego samo pomaže«.*

Uočavajući suštinsku razliku između kursa na opštenarodni ustanak, tj. na opštenarodni oslobodilački rat, i orijentacije pokreta otpora na političku borbu, diverzije i partizanske akcije kao na pomoćno sredstvo borbi na glavnim frontovima, Bakarić ukazuje na političke reperkusije koje na kraju iz toga proističu: jer jedan stav vodi i mobilizira u borbu, a drugi, onaj kojeg je Tito zastupao, vodi i mobilizira u borbu, ali i za pobjedu. Riječ je, dakle, o međusobnoj zavisnosti i uslovljenosti cilja i sredstava. Ili, jedno ostaje otpor u sferi svijesti, a manje u neposrednoj akciji, a drugo, ono što Tito zastupa, najšira je praktična mobilizacija u okviru idejno-političkih opredjeljenja i ukupne vojno-političke strategije.

Dalekosežne političke i vojnostrategijske ciljeve — nacionalno i socijalno oslobođenje naroda i narodnosti Jugoslavije, što podrazumijeva istjerivanje okupatora i vojničku pobjedu nad snagama kontrarevolucije — bilo

* Dr V. Bakarić: *Parola općenarodnog ustanka nije samo povijesna, ona je i danas živa*, Vjesnik, 2. listopada 1973. g.

je moguće ostvariti samo u općenarodnom ustanku primjenom oružane borbe kao glavnog i odlučujućeg sredstva. Ali, to nije bio jedini opredjeljujući činilac. Za oružanu borbu bilo je potrebno uočiti stvarne i potencijalne snage, mobilisati ih snagom uvjerenja i opredjeljenja, i u njih vjerovati baš kao što ih je uočavao, mobilisao i u njih vjerovao Tito rukovođen vizijom velikog stratega revolucije.

Ništa se bitnije nije promijenilo u redoslijedu važnosti i suštinskom značenju pojedinih strategijskih elemenata u našoj savremenoj strategiji opštenarodne odbrane u odnosu na narodnooslobodilački rat. Doktrina opštenarodne odbrane upravo se temelji na stavu da je oružana borba glavni vid otpora u opštenarodnom odbrambenom ratu. Drugi doktrinarni stav nalaže da se oružana borba vodi neprekidno, na cjelokupnoj teritoriji, svim sredstvima, na sve načine i u svim uslovima — do konačne pobjede. A sve to zasniva se u suštini na istim onim činiocima koje je Tito imao na umu 1941. godine, ali sada na jednom višem nivou razvoja društvene teorije i prakse u sasvim drukčijim opštim i posebnim uslovima.

Riječ je, prije svega, o snagama koje više nisu samo potencijalne, već stvarne, organizovane i djelujuće. Čine ih cjelokupni ljudski i materijalni potencijali društva, jednom riječju — narod, koji se i u našoj ratnoj praksi i u mnogobrojnim opštenarodnim ratovima vođenim poslije drugog svjetskog rata afirmirao kao dominantan vojni faktor. U skladu s tim moguće je postaviti i dalekosežne političke i vojnostrategijske ciljeve, koji su po svojoj društveno-političkoj sadržini odbrambeni, maksimalni u sveobuhvatnosti, a odsudni po upornosti. Kako odražavaju istorijske interese radničke klase, ti ciljevi prerastaju u sredstvo strategije, jer svojom sadržinom pobuđuju i pokreću u akciju energiju masa.

Snage s kojima računa strategija opštenarodne odbrane i u njenom sklopu strategija oružane borbe neuporedivo su kvantitativno i kvalitativno veće od onih kojima je Tito raspolagao na početku pa i na kraju pobjedonosnog narodnooslobodilačkog rata. To znači da Titova osnovna ideja o teoriji snaga, koja svojim korjenima seže znatno dublje od početka revolucije 1941. godine (njegovo okre-

tanje masama i stvaranje »partije masa« datira od njegovog dolaska na čelo Komunističke partije Jugoslavije), tek sada, u uslovima izgradnje samoupravnog socijalističkog društva, nalazi svoje puno ovaploćenje. Zato i kažemo da veličina naših odbrambenih snaga (a ona se ne može ni iskazati klasičnim mjerilima vrijednosti koja operišu samo brojevima kao simbolima sile), neizbježno premašuje snagu mogućeg agresora. Tada snaga naroda, koji je odlučan u svojoj namjeri da se suprotstavi agresoru, neizbježno mora da pobijedi na kraju pod uslovom da se na adekvatan način organizuje u suprotstavljanju.

Ako se imaju u vidu ostali strategijski elementi iz domena upotrebe snaga — oblik rata; oblici organizovanja oružanih snaga; oblici oružane borbe; vidovi i oblici borbenih dejstava; odnos prema faktorima oružane borbe, u prvom redu prema prostoru i vremenu — upoređivanje tih elemenata Titove vojne strategije narodnooslobodilačkog rata sa našom savremenom strategijom oružane borbe pokazalo bi da su sličnosti u osnovnim stavovima i rješenjima mnogo veće od razlika koje postoje. U stvari, razlike odražavaju samo novu etapu naše revolucije i novu etapu razvoja naše ratne vještine, i izviru iz višeg stepena razvijenosti proizvodnih snaga društva i društvenih odnosa.

Opštenarodni ustanak u Titovoj revolucionarnoj strategiji narodnooslobodilačkog rata, u stvari, sinonim je opštenarodnog odbrambenog rata kao, istorijski gledano, kvalitativno novog oblika rata. Potpuno se podudaraju oblici oružane borbe, s tom razlikom što je smjer transformacije iz jednog u drugi oblik oružane borbe obrnut — što takođe nije bez razloga. U narodnooslobodilačkom ratu smo, na primjer, imali smjer od nižih ka višim i složenijim oblicima oružane borbe, dok naša savremena strategija oružane borbe, sasvim logično, pretpostavlja i obrnut smjer. Isti je slučaj i s poznatom i mogućom transformacijom organizacijskih oblika oružanih snaga.

Kod vidova i oblika borbenih dejstava nema suštinskih razlika. Opštenarodni odbrambeni rat, kao što je bio slučaj i sa narodnooslobodilačkim ratom, u svojoj suštini je velika ofanziva, satkana od mnoštva manevara na svim

nivoima ratne vještine. Bitnih razlika nema ni u pogledu odnosa prema faktorima rata, s tim što objektivno možemo računati na povoljnije djelovanje materijalnih činilaca u eventualnom ratu. Saglasno tome bi se, što je sasvim razumljivo, pridavao veći značaj nekim strategijskim principima čijom bi se dosljednijom primjenom potpunije realizovali ti materijalni činioci relevantni za ishod pojedinih etapa rata i rata u cjelini.

Dakle, strategija oružane borbe, postavljena i provjeravana od 1941. do 1945. godine, razvijana u poslijeratnom periodu do savremene koncepcije opštenarodne odbrane, cjelovito i sveobuhvatno prilagođena sadašnjim potrebama i uslovima, podrazumijeva dogradnju, stalno usklađivanje sa tokovima društva, sa razvojem proizvodnje, nauke i tehnike, sa vojno-političkim i drugim kretanjima u svijetu. Na taj dijalektički, stvaralački pristup obavezuje Titova strategijska misao, revolucionarno poimanje teorije i prakse, njihovo prožimanje i podsticanje. Ona i za vojnu nauku i praksu ostaje stalan putokaz i nepresušno vrelo inspiracije, istrajnosti i stvaralaštva.

